

visnyk Natsionalnoho lisotekhnichnoho universyetu Ukrainy. 2012. https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2012/22_15/148_Saw.pdf

Skutar, T. "Istoryko-kulturni turystychni resursy yak osnova rozvytku piznavalnoho turyzmu v Chernivets'kii oblasti" [Historical and Cultural Tourist Resources as a Basis for the Development of Cognitive Tourism in the Chernivtsi Region]. <http://buk-visnyk.cv.ua/naukovadumka/727>

"Turystychna diialnist v Ukraini u 2018 r." [Tourist Activity in Ukraine in 2018]. Derzhavna sluzhba statystyky

Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/tyr/tyr_dil/tur_dil_18.xls

"7 mists Ukrainy, yaki strashno vidviduvaty" [7 Places in Ukraine that are Scary to Visit]. https://gazeta.ua/articles/travels/_7-misc-ukrayini-yaki-strashno-vidviduvati/864500

Web-servis Google Trends. <https://trends.google.com.ua/trends>

"Yak zminyvsia vnutrishnii turyzm v Ukraini?" [How has Domestic Tourism Changed in Ukraine?]. <https://zaporizhzhia.city/news/lideri-vnutrinsnogo-turizmu-v-ukraiyai>

УДК 338.48:330.131.7(477)

JEL: Z32; P48; R50

ABC-XYZ-АНАЛІЗ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА ДОХІДНІСТЮ/РІВНЕМ РИЗИКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

©2020 ДУТКА Г. Я., САВІЦЬКА О. П.

УДК 338.48:330.131.7(477)

JEL: Z32; P48; R50

Дутка Г. Я., Савіцька О. П. ABC-XYZ-аналіз регіонів України за дохідністю/рівнем ризику туристичної галузі

У статті обґрунтовано важливу роль використання ABC- і XYZ-аналізу для оцінювання та аналізування особливостей функціонування туристичної галузі України в регіональному вимірі. У портфельному інвестуванні для прийняття ефективного управлінського рішення, серед багатьох альтернативних, для інвесторів важливе значення має зіставлення двох факторів – дохідності та рівня ризику. Принцип вибору стратегії інвестування з урахуванням оптимальності співвідношення дохідності та ризику має бути визначальним не тільки для інституційного інвестора, а й для держави, яка формує стратегічні та пріоритетні напрями розвитку, одним з яких є туризм. Туризм є одним із найбільших і таким, що швидко зростає, сектором економіки не тільки у світі, а й в Україні. Проте для туристичної діяльності характерні елементи невизначеності та ризику, які необхідно враховувати у формуванні державної політики. У статті запропоновано групувати регіони України за дохідністю (доходом від надання туристичних послуг) за допомогою ABC-аналізу, а за рівнем ризику туристичної галузі – XYZ-аналізу. Групування дало змогу зіставити регіони України за рівнем дохідності та ризиковості у сфері туризму, що допоможе в подальшому приймати оптимальні управлінські рішення їхньої ефективної реалізації. Проведене дослідження дозволило за допомогою поєднання ABC- і XYZ-аналізу згрупувати та позиціонувати регіони України у матриці ABC-XYZ-аналізу за дохідністю/рівнем ризику туристичної галузі. Групування регіонів України дозволяє виявити найбільш перспективні регіони у сфері розвитку туристичної галузі та віднести їх до категорії тих, які формують імідж України на міжнародній арені та вносять найбільший вклад у міжнародне визнання України як туристично привабливої країни.

Ключові слова: туризм, дохід від надання туристичних послуг, ризик, туристична галузь, ABC-аналіз, XYZ-аналіз.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-3-137-147>

Рис.: 2. **Табл.:** 6. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 27.

Дутка Ганна Яківна – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчально-методичної та виховної роботи, Львівський інститут економіки і туризму (вул. Менцинського, 8, Львів, 79007, Україна)

Савіцька Ольга Петрівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри менеджменту та комерційної діяльності, Львівський інститут економіки і туризму (вул. Менцинського, 8, Львів, 79007, Україна)

E-mail: Sawicka@bigmir.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6311-406X>

УДК 338.48:330.131.7(477)

JEL: Z32; P48; R50

Дутка А. Я., Савицкая О. П. ABC-XYZ-анализ регионов Украины по доходности/уровню риска туристической отрасли

В статье обоснована важная роль использования ABC- и XYZ-анализа для оценки и анализа особенностей функционирования туристической отрасли Украины в региональном измерении. В портфельном инвестировании для принятия эффективного управленческого решения, среди многих альтернативных, для инвесторов важное значение имеет сопоставление двух факторов – доходности и уровня риска. Принцип выбора стратегии инвестирования с учетом оптимальности соотношения доходности и риска должен быть определяющим не только для институционального инвестора, но и для государства, формирующего стратегические и приоритетные направления развития, одним из которых является туризм. Туризм является одним из крупнейших и быстрорастущих секторов экономики не только в мире, но и в Украине. Однако для туристической деятельности характерны элементы неопределенности и риска, которые необходимо учитывать в формировании государственной политики. В статье предложено группировать регионы Украины по доходности (доходу от предоставления туристических услуг) с помощью ABC-анализа, а по уровню риска туристической отрасли – XYZ-анализа. Группирование позволило сопоставить регионы Украины по уровню доходности и риска в сфере туризма, что поможет в дальнейшем принимать оптимальные управленческие решения по их эффективной реализации. Проведенное исследование позволило с помощью сочетания ABC- и XYZ-анализа сгруппировать и позиционировать регионы Украины в матрице ABC-XYZ-анализа по доходности/уровню риска туристической отрасли. Группирование регионов Украины позволяет выявить наиболее перспективные регионы в сфере развития туристической отрасли и отнести их к категории таких, что формируют имидж Украины на международной арене и вносят наибольший вклад в международном признании Украины как туристически привлекательной страны.

Ключевые слова: туризм, доход от предоставления туристических услуг, риск, туристическая отрасль, ABC-анализ, XYZ-анализ.

Рис.: 2. **Табл.:** 6. **Формул.:** 1. **Библ.:** 27.

Дутка Анна Яковлевна – доктор педагогических наук, профессор, проректор по учебно-методической и воспитательной работе, Львовский институт экономики и туризма (ул. Менцинского, 8, Львов, 79007, Украина)

Савицкая Ольга Петровна – кандидат экономических наук, доцент, заведующая кафедрой менеджмента и коммерческой деятельности, Львовский институт экономики и туризма (ул. Менцинского, 8, Львов, 79007, Украина)

E-mail: Sawicka@bigmir.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6311-406X>

UDC 338.48:330.131.7(477)

JEL: Z32; P48; R50

Dutka A. Ya., Savitska O. P. The ABC-XYZ-Analysis of Regions of Ukraine by Profitability/Risk Level of Tourism Industry

The article substantiates the important role of the use of the ABC-XYZ-analysis to assess and analyze the functioning of Ukraine's tourism industry in the regional dimension. In terms of portfolio investing, to make an effective management decision, it is important to investors to compare, among many alternative ones, two factors – profitability and risk level. The principle of choosing an investment strategy based on the optimal ratio of profitability and risk should be decisive not only for the institutional investor, but also for the State, which establishes the strategic and priority areas of development, including tourism. Tourism is one of the largest and fastest growing sectors of the economy not only world-wide, but also in Ukraine. However, tourism activities are characterized by elements of uncertainty and risk that need to be taken into account when establishing the State policy. The article proposes to group the regions of Ukraine by profitability (profit from the provision of tourism services) using the ABC-analysis, and by the level of risk of tourism industry – using the XYZ-analysis. This grouping allowed to compare the regions of Ukraine by the level of profitability and risk in tourism, which will help to make optimal management decisions on their efficient implementation in the future. Using a combination of the ABC- and XYZ-analyses, the carried out research allowed to group and position the regions of Ukraine in the matrix of the ABC-XYZ-analysis on the profitability/risk level of the tourism industry. Grouping the regions of Ukraine allows to identify the most promising regions in the sphere of development of the tourism industry and to classify them as such that form the image of Ukraine on the international scene and make the greatest contribution to the international recognition of Ukraine as a country attractive for tourists.

Keywords: tourism, profit from the provision of tourism services, risk, tourism industry, ABC-analysis, XYZ-analysis.

Fig.: 2. **Tabl.:** 6. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 27.

Dutka Anna Ya. – D. Sc. (Pedagogy), Professor, Pro-rector for educational, methodological and educational work, Lviv Institute of Economy and Tourism (8 Mentsynskoho Str., Lviv, 79007, Ukraine)

Savitska Olha P. – PhD (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Management and Commercial Activities, Lviv Institute of Economy and Tourism (8 Mentsynskoho Str., Lviv, 79007, Ukraine)

E-mail: Sawicka@bigmir.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6311-406X>

Як свідчать звіти Всесвітньої туристичної організації [1], туризм став одним із найбільших і найшвидше зростаючих секторів економіки у світі. Для туризму характерне безперервне зростання, незважаючи на тимчасові потрясіння та кризи. Міжнародні туристичні потоки зросли з 25 млн осіб по всьому світу у 1950 р. до 278 млн у 1980 р., з 674 млн у 2000 р. до 1 млрд 235 млн осіб у 2016 р. Міжнародні туристські надходження, отримані від подорожей по всьому світу, зросли з 2 млрд дол. США в 1950 р. до 104 млрд дол. США у 1980 р., з 495 млрд дол. США у 2000 р. до 1 220 млрд дол. США у 2016 р. Туризм є основною категорією міжнародної торгівлі послугами. Сьогодні міжнародний туризм складає 7% світового експорту товарів та послуг. Туризм зростає швидше, ніж світова торгівля протягом 2012–2016 рр. У багатьох країнах, що розвиваються, туризм є провідною категорією експорту [2].

Зростання відкритості українського суспільства неминує приводить до дедалі більшого входження України в міжнародний обмін робочою силою [3]. Динамічні процеси в розвитку світової економіки в поєднанні з реформуванням економічних відносин надають господарському комплексу України дедалі більше ринкових рис і вносять у туристичну діяль-

ність додаткові елементи невизначеності та ризику. Дослідження ризику набули особливої актуальності в туристичній діяльності, функціонування якої тісно пов'язане з прийняттям рішень в умовах мінливого суспільного середовища [4]. Саме тому при плануванні розвитку туристичної галузі України необхідно враховувати ризик, особливо це актуально в умовах нестабільності економічного та політичного середовища, загрози для України з боку сусіда – Російської Федерації, непередбачуваного настання форс-мажорних погодних умов та інших чинників, які можуть суттєво вплинути на розвиток туристичної галузі України, обсяг туристичних потоків іноземних і внутрішніх туристів, надходжень від надання туристичних послуг тощо.

Внаслідок різноманітних процесів інтеграції до світового господарства, умов глобалізації, наслідків світової економічної кризи набуває актуальності питання щодо залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) до економіки держави [5]. Вивчення особливостей залучення ПІІ дозволить максимально використати всі позитивні ефекти іноземного інвестування задля розвитку інфраструктури інвестиційної діяльності, поліпшення бізнес-клімату, забезпечення сталого економічного зростання та підвищення

життєвого рівня населення [6]. Варто наголосити на тому, що в портфельному інвестуванні для інвесторів важливими є два фактори – дохідність та рівень ризику. Принцип вибору стратегії інвестування з урахуванням оптимальності співвідношення дохідності та ризику має бути визначальним не тільки для інституційного інвестора, але й для держави, яка формує стратегічні та пріоритетні напрями розвитку, одним з яких є туризм. Саме тому наше дослідження є актуальним, а основними інструментами, які дозволять ефективно підійти до вирішення зазначеної проблематики, – є ABC- та XYZ-аналіз.

У Вікіпедії наведено такі трактування: ABC-аналіз – метод, який дозволяє класифікувати бізнес-ресурси фірми залежно від їхньої значущості. В основі класифікації лежить принцип Парето. У бізнесі принцип ABC-аналізу використовуються найчастіше в логістиці для управління товарними запасами: стосовно запасів сировини, комплектуючих, постачальників, клієнтів тощо [7]. XYZ-аналіз – аналіз, що дозволяє зробити класифікацію ресурсів компанії залежно від характеру їх споживання і точності прогнозування змін у їх потребі протягом певного часового циклу [8]. Таким чином, ABC-аналіз та XYZ-аналіз використовуються у класичному значенні для групування запасів (ресурсів, товарів, комплектуючих тощо) підприємства. Досить часто ці два види аналізу проводяться спільно, що дозволяє точніше групувати запаси підприємства. Враховуючи класичне призначення ABC-XYZ-аналізу, існує значна кількість наукових публікацій, присвячених питанням їх застосування для ефективного управління запасами підприємства (Думназев А. А., Музиченко А. О. [9], Музиченко А. О. [10]), асортиментом машинобудівного підприємства (Марченко В. М., Башилова В. [11]), при формуванні товарного асортименту з урахуванням його структурної неоднорідності (Чайка Т. Ю. [12]). Окрім цього, науковці адаптують та застосовують методи ABC-XYZ-аналізу в таких напрямках дослідження: для оцінювання бізнес-процесів підприємства (Гладка М. В., Бойко Р. О., Гладкий Я. В. [13]); для визначення ступеня важливості та стабільності критеріїв ефективності системи контролю соціально-економічного розвитку підприємства (Вініченко О. М. [14]); для оптимізації роботи з клієнтами (Репіч Т. А. [15]); для управління послугами веб-студій (Чукурна О. П., Пилипенко Д. С., Парфьонов М. Ю. [16]); як один з інструментів контролінгу на підприємствах АПК (Качуровський С. В. [17]); як підхід до вдосконалення організації торгово-закупівельної діяльності підприємства (Савченко О. Ю. [18]) та ін.

Таким чином, більшість наукових праць спрямована на дослідження особливостей застосування ABC-XYZ-аналізу на мікрорівні – рівні підприємств. Значно менше праць присвячено цій проблематиці на регіональному рівні, серед них можемо виокремити

дослідження вченої Паршиної М. Ю. [19], яка за допомогою ABC-аналізу визначила групи регіонів з високим, середнім і низьким рівнями ефективності використання потенціалу та провела дослідження стабільності процесів використання потенціалу за допомогою XYZ-аналізу. Науковець Кузніченко В. М. [20] пропонує використовувати метод XYZ для аналізу регресійно-кореляційних моделей при прогнозуванні обсягів наповнення місцевих бюджетів та знаходить кількісні характеристики, які пояснюють параметри цих моделей. При дослідженні проблематики функціонування туристичної галузі на регіональному рівні варто згадати праці таких науковців, як: Дубоделова А. В., Кулиняк І. Я., Бондаренко Ю. Г. [21], які проаналізували туристичні потоки в розрізі регіонів України за кількістю іноземних туристів та туристів – громадян України, які виїжджали за кордон у контексті розвитку міжнародного туризму в Україні; Охота В. І. [22] – проаналізувала стан туризму в регіонах України із використанням оптимального набору оціночних параметрів; Гальків А. І., Кулиняк І. Я., Гербут М. В. [23] – засобами кластерного аналізу здійснили систематизацію та ранжування регіонів України за станом розвитку ринку послуг санаторіїв у 2016 р. і довели диспропорційність та асиметричність ринку цих послуг у регіональному вимірі; Дутка Г. Я., Савіцька О. П., Савіцька Н. В. [24] – згрупували регіони України за показниками діяльності суб'єктів туристичної діяльності за допомогою кластерного аналізу, що дало змогу ідентифікувати привабливі регіони та дозволило розробити оптимальні заходи із розвитку туризму для певного регіону з урахуванням його особливостей; Юхновська Ю. О. [25] – дослідила проблеми розвитку потенціалу туризму в Україні та її регіонів, його конкурентоздатність, ефективного використання туристичного потенціалу регіонів.

Разом із тим, незважаючи на наявність наукових публікацій, подальшого вивчення потребують аспекти поєднання методів ABC- та XYZ-аналізу та використання їх для оцінювання та аналізування особливостей функціонування туристичної галузі України в регіональному вимірі. А це, своєю чергою, дозволить якісніше структурувати та групувати регіони України з метою подальшого диференціювання управлінських рішень, спрямованих на розвиток індустрії туризму тієї чи іншої групи (кластеру) регіонів.

Метою статті є групування регіонів України за дохідністю/рівнем ризику туристичної галузі шляхом використання ABC- та XYZ-аналізу. Групування дасть змогу зіставити регіони України за рівнем дохідності та ризиковості у сфері туризму, що допоможе в подальшому приймати оптимальні управлінські рішення щодо забезпечення їхнього ефективного розвитку.

Для проведення ABC- та XYZ-аналізу регіонів України за рівнем розвитку туристичної галузі ско-

ристаємося таким результуючим індикатором, як дохід від надання туристичних послуг (без ПДВ, акцизів і аналогічних обов'язкових платежів) юридичних і фізичних осіб – підприємців за період 2011–2018 рр. (табл. 1). Статистичні дані запропонованого для аналізу індикатора доступні на сайті Державної служби статистики України. До наших розрахунків не включені дані тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя. Також із дослідження виключено м. Київ задля уникнення викривлення результатів через значне перевищення значення індикатора дохідності туристичних послуг м. Києва (близько 80–90% від загальної суми по всій Україні) порівняно із іншими регіонами.

В основу ABC-аналізу покладено принцип Парето «80 на 20», який полягає в тому, що 80% результату визначаються використанням 20% запасів чи ресурсів підприємства. При поділі об'єктів ABC-аналізу в літературі зустрічається така градація:

- ✦ група А – товари, на які припадає приблизно 75–80% загального прибутку, і вони займають лише 10–20% загального обсягу товарів;
- ✦ група В – товари, на які припадає приблизно 10–15% загального прибутку, і вони займають 30–40% загального обсягу продукції;
- ✦ група С – найдешевші товари, на які припадає приблизно 5–10% загального прибутку, і вони займають 40–50% загального обсягу продукції.

Результати розподілу регіонів України на групи А, В і С за дохідністю туристичної галузі наведено в табл. 2.

Оскільки вищезазначена шкала поділу на групи А, В і С є умовною, то при виокремленні груп регіонів України нами враховано відносну різницю в частках з накопиченням дохідності туристичної галузі – див. крива ABC на рис. 1.

Отже, розподіл регіонів України за дохідністю туристичної галузі дозволив виокремити такі групи:

Таблиця 1

Вихідні дані для проведення ABC-XYZ-аналізу регіонів України за рівнем розвитку туристичної галузі

Область України	Дохід від надання туристичних послуг, тис. грн							
	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Вінницька	8341	17969	13243	12954	18874	27380	35811	44368
Волинська	9772	11074	13116	9567	14235	18356	25931	23620
Дніпропетровська	40099	42732	46084	37896	42172	48913	66271	99660
Донецька	169178	128618	49758	9196	22774	99466	74811	45415
Житомирська	4076	3637	4289	3484	3968	5984	6842	10551
Закарпатська	12182	16801	10015	9474	9441	13174	16701	29122
Запорізька	22859	24005	28721	20026	18712	26681	33133	45976
Івано-Франківська	220430	234682	243893	206926	262885	342072	282036	453400
Київська	17890	6395	20230	7516	11603	22836	38538	58981
Кіровоградська	17649	12224	13908	11743	8856	7227	9722	16572
Луганська	19822	12468	30796	601	821	1705	2804	7461
Львівська	114067	176726	228708	174754	188651	273828	413146	511590
Миколаївська	35605	33614	33894	5121	5169	7557	9357	16584
Одеська	102356	125200	126785	115246	187717	236128	175377	202191
Полтавська	8047	10531	9955	7460	6783	9873	13416	25605
Рівненська	6584	9427	6193	6986	10080	11417	14565	19992
Сумська	3766	2688	4947	4148	4275	7798	8366	15788
Тернопільська	5396	5845	4720	4282	5884	5926	8807	12346
Харківська	54756	38981	44963	28301	35224	45593	66501	86603
Херсонська	47459	24298	11188	14322	81976	152694	197712	53914
Хмельницька	8921	9957	10203	11352	9268	10935	13718	12611
Черкаська	7913	9721	8398	7901	9715	10031	16027	22722
Чернівецька	12485	8304	10488	8658	16093	31500	52894	28990
Чернігівська	2134	2953	3384	3807	4915	6317	8016	12075

Джерело: складено на основі [26].

Розподіл регіонів України на групи А, В і С за дохідністю туристичної галузі

Область України	Частка кількості регіонів з накопиченням, %	Дохід від надання туристичних послуг за 2011–2018 рр., тис. грн	Частка у структурі, %	Частка з накопиченням, %	Група
Івано-Франківська	4,2	2246324	23,7	23,7	А
Львівська	8,3	2081469	22,0	45,7	А
Одеська	12,5	1270999	13,4	59,1	А
Донецька	16,7	599214	6,3	65,4	В
Херсонська	20,8	583564	6,2	71,6	В
Дніпропетровська	25,0	423826	4,5	76,1	В
Харківська	29,2	400921	4,2	80,3	В
Запорізька	33,3	220113	2,3	82,6	В
Київська	37,5	183989	1,9	84,5	В
Вінницька	41,7	178939	1,9	86,4	В
Чернівецька	45,8	169411	1,8	88,2	В
Миколаївська	50,0	146899	1,6	89,8	В
Волинська	54,2	125671	1,3	91,1	С
Закарпатська	58,3	116911	1,2	92,3	С
Кіровоградська	62,5	97901	1,0	93,3	С
Черкаська	66,7	92428	1,0	94,3	С
Полтавська	70,8	91670	1,0	95,3	С
Хмельницька	75,0	86965	0,9	96,2	С
Рівненська	79,2	85244	0,9	97,1	С
Луганська	83,3	76478	0,8	97,9	С
Тернопільська	87,5	53206	0,6	98,5	С
Сумська	91,7	51776	0,5	99,0	С
Чернігівська	95,8	43600	0,5	99,5	С
Житомирська	100,0	42830	0,5	100	С
Разом	–	9470346	100	–	–

Джерело: авторська розробка.

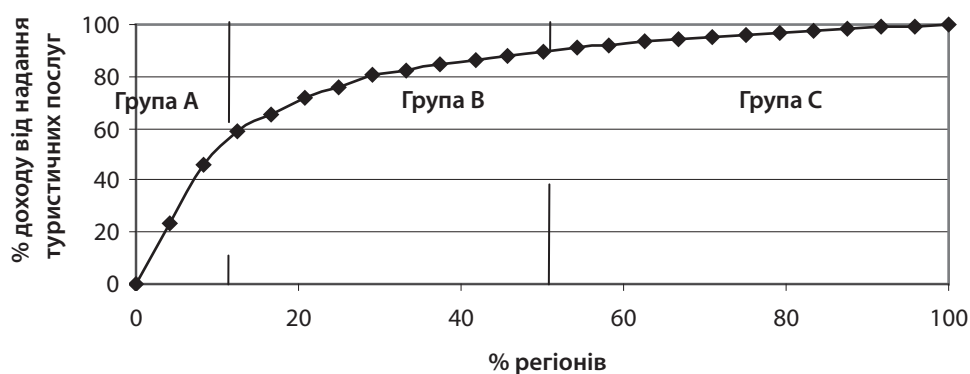

Рис. 1. Графічне представлення результатів ABC-аналізу

Джерело: авторська розробка.

- ✦ група А – 3 області (12,5% Івано-Франківська, Львівська, Одеська) формують 59,1% доходу від надання туристичних послуг;
- ✦ група В – 9 областей (37,5%) формують 30,7% доходу від надання туристичних послуг;
- ✦ група С – 12 областей (50%) формують 10,2% доходу від надання туристичних послуг.

В основі XYZ-аналізу лежить розрахунок коефіцієнтів варіації з подальшим групуванням об'єктів дослідження відповідно до його зростання. Коефіцієнт варіації – це показник, який порівнює ризикованість напрямів діяльності чи конкретних ситуацій та вимірюється як відношення середньоквадратичного відхилення досліджуваної величини до її середнього значення. Визначається за формулою:

$$K(x)_{VAR} = \delta(x) / M(x), \quad (1)$$

де $\delta(x)$ – середньоквадратичне відхилення досліджуваної величини; $M(x)$ – середнє значення досліджуваної величини.

Коефіцієнт варіації може набувати значень більше 0. Чим меншою є величина коефіцієнта варіації, тим більш стабільною буде досліджуваний напрям діяльності чи ситуація та, відповідно, менший рівень ризику.

За досліджувану величину приймемо відхилення значення доходу від надання туристичних послуг поточного періоду (року) до попереднього. Значення більше 1 для доходів характеризує позитивне відхилення й означає перевищення значення показника в теперішньому періоді (році) порівняно з попереднім періодом (роком), а значення менше 1 – навпаки – негативне відхилення й означає перевищення значення показника в попередньому періоді (році) порівняно з теперішнім періодом (роком). У такому випадку значення доходу в минулому періоді (році) буде виступати в ролі мети, яку регіону необхідно досягнути в теперішньому періоді (році), а відхилення в більший чи менший бік буде характеризувати ризик [27, с. 104]. Результати розрахунку відхилень доходу від надання туристичних послуг регіонами України за період 2011–2018 рр. наведено в *табл. 3*.

Поділ на групи Х, Y і Z ґрунтується на таких значеннях коефіцієнта варіації:

- ✦ група Х – сюди відносяться об'єкти, які характеризуються низьким рівнем ризику, незначними коливаннями та високою точністю їхнього прогнозу. Значення коефіцієнта варіації знаходиться в інтервалі від 0 до 10%;
- ✦ група Y – сюди відносяться об'єкти, які характеризуються відомими тенденціями визначення потреби в них (наприклад, сезонними коливаннями), середнім рівнем ризику та середніми можливостями їхнього прогнозування. Значення коефіцієнта варіації знаходиться в інтервалі від 10 до 25%;

- ✦ група Z – сюди відносяться об'єкти, які характеризуються нерегулярністю, відсутністю яких-небудь тенденцій, високим рівнем ризику, точність їхнього прогнозування невисока. Значення коефіцієнта варіації становить понад 25%.

Результати розрахунку коефіцієнтів варіації та розподілу регіонів України на групи Х, Y і Z за рівнем ризику туристичної галузі наведено в *табл. 4*, а на *рис. 2* надано графік XYZ-кривої.

Як показують результати розподілу регіонів України на групи Х, Y і Z, за рівнем ризику туристичної галузі тільки Чернігівська область характеризується низьким рівнем ризику, 11 областей – із середнім та 12 областей – з високим рівнем ризику. Найвищий рівень ризику за досліджуваний період 2011–2018 рр. характерний для Донецької та Херсонської областей (коефіцієнт варіації становить більше 1).

ABC-XYZ-аналіз дає змогу розбити досліджувані регіони України на дев'ять груп залежно від дохідності (ABC) і рівня ризику (XYZ). Підсумкова матриця ABC-XYZ-аналізу матиме таку форму, оцінка якої дасть можливість оптимально згрупувати регіони з метою подальшого планування їхнього розвитку в туристичній галузі (*табл. 5*).

Позиціонування регіонів України у матриці ABC-XYZ-аналізу за дохідністю/рівнем ризику туристичної галузі наведено в *табл. 6*.

Отже, за результатами ABC-XYZ-аналізу функціонування туристичної галузі на рівні регіонів України за досліджуваний період 2011–2018 рр. можемо виокремити такі групи регіонів:

- ✦ групу АУ утворюють Івано-Франківська, Львівська та Одеська області – регіони з найвищими значеннями доходу від надання туристичних послуг і середнім рівнем ризику, який є прийнятним для прогнозування та складання стратегічних чи оперативних планів розвитку туристичної галузі цих регіонів. Ці регіони є знаними туристичними центрами зі значними туристичними ресурсами та високим рівнем туристичного потенціалу: Івано-Франківська область – відомий карпатський регіон із розвиненим сільським («зеленим») туризмом, Львівська область славиться збереженими пам'ятками середньовічної архітектури, старовинними замками, давніми звичаями та традиціями, а Одеська область популярна через розвиток відпочинкового туризму на березі Чорного моря. Ці регіони мають бути виокремлені державою як стратегічно важливі в напрямі розвитку та формуванні туристичного іміджу країни на міжнародному рівні;
- ✦ групу ВУ формують Дніпропетровська та Запорізька області, які характеризуються достатнім рівнем доходу від надання туристичних послуг і середнім рівнем ризику туристич-

Результати розрахунку відхилень доходу від надання туристичних послуг регіонами України

Область України	Відхилення доходу від надання туристичних послуг						
	2012/2011	2013/2012	2014/2013	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
Вінницька	2,15	0,74	0,98	1,46	1,45	1,31	1,24
Волинська	1,13	1,18	0,73	1,49	1,29	1,41	0,91
Дніпропетровська	1,07	1,08	0,82	1,11	1,16	1,35	1,50
Донецька	0,76	0,39	0,18	2,48	4,37	0,75	0,61
Житомирська	0,89	1,18	0,81	1,14	1,51	1,14	1,54
Закарпатська	1,38	0,60	0,95	1,00	1,40	1,27	1,74
Запорізька	1,05	1,20	0,70	0,93	1,43	1,24	1,39
Івано-Франківська	1,06	1,04	0,85	1,27	1,30	0,82	1,61
Київська	0,36	3,16	0,37	1,54	1,97	1,69	1,53
Кіровоградська	0,69	1,14	0,84	0,75	0,82	1,35	1,70
Луганська	0,63	2,47	0,02	1,37	2,08	1,64	2,66
Львівська	1,55	1,29	0,76	1,08	1,45	1,51	1,24
Миколаївська	0,94	1,01	0,15	1,01	1,46	1,24	1,77
Одеська	1,22	1,01	0,91	1,63	1,26	0,74	1,15
Полтавська	1,31	0,95	0,75	0,91	1,46	1,36	1,91
Рівненська	1,43	0,66	1,13	1,44	1,13	1,28	1,37
Сумська	0,71	1,84	0,84	1,03	1,82	1,07	1,89
Тернопільська	1,08	0,81	0,91	1,37	1,01	1,49	1,40
Харківська	0,71	1,15	0,63	1,24	1,29	1,46	1,30
Херсонська	0,51	0,46	1,28	5,72	1,86	1,29	0,27
Хмельницька	1,12	1,02	1,11	0,82	1,18	1,25	0,92
Черкаська	1,23	0,86	0,94	1,23	1,03	1,60	1,42
Чернівецька	0,67	1,26	0,83	1,86	1,96	1,68	0,55
Чернігівська	1,38	1,15	1,13	1,29	1,29	1,27	1,51

Джерело: авторська розробка.

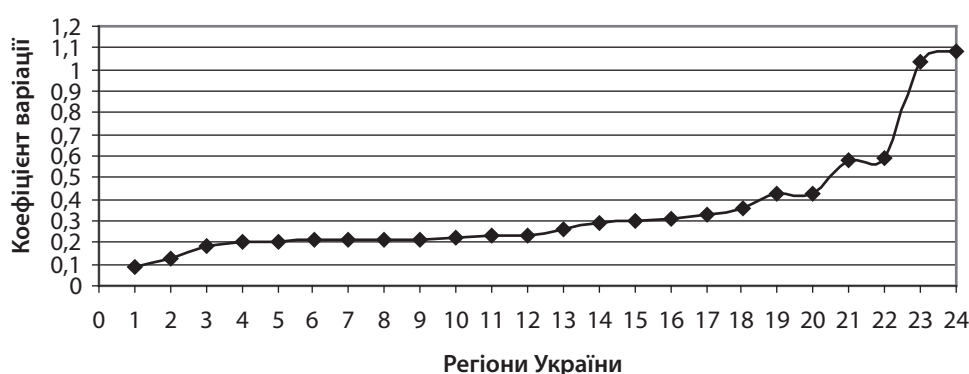

Рис. 2. Графічне представлення результатів XYZ-аналізу

Джерело: авторська розробка.

тичної діяльності. Тут, зокрема, розвинений промисловий туризм через значне зосередження промислових підприємств і виробничих комплексів. Ці регіони також потребують значної підтримки з боку держави в напрямі стимулювання розвитку туристичної галузі;

★ групу BZ складають 7 регіонів: Донецька, Херсонська, Харківська, Київська, Вінницька, Чернівецька, Миколаївська області. Ці регіони характеризуються достатнім рівнем доходу від надання туристичних послуг, проте високим рівнем ризику.

Розподіл регіонів України на групи X, Y і Z за рівнем ризику туристичної галузі

Область України	Середнє значення	Дисперсія	Середньоквадратичне відхилення	Коефіцієнт варіації	Група
Чернігівська	1,29	0,01	0,12	0,09	X
Хмельницька	1,06	0,02	0,14	0,13	Y
Дніпропетровська	1,16	0,04	0,20	0,18	Y
Львівська	1,27	0,07	0,26	0,20	Y
Черкаська	1,19	0,06	0,24	0,20	Y
Волинська	1,16	0,06	0,25	0,21	Y
Запорізька	1,13	0,06	0,24	0,21	Y
Рівненська	1,21	0,06	0,25	0,21	Y
Тернопільська	1,15	0,06	0,25	0,21	Y
Житомирська	1,17	0,07	0,26	0,22	Y
Івано-Франківська	1,14	0,07	0,26	0,23	Y
Одеська	1,13	0,07	0,26	0,23	Y
Харківська	1,11	0,09	0,29	0,26	Z
Закарпатська	1,19	0,12	0,35	0,29	Z
Полтавська	1,23	0,14	0,37	0,30	Z
Вінницька	1,33	0,17	0,41	0,31	Z
Кіровоградська	1,04	0,12	0,35	0,33	Z
Сумська	1,32	0,23	0,48	0,36	Z
Миколаївська	1,08	0,22	0,47	0,43	Z
Чернівецька	1,26	0,30	0,54	0,43	Z
Луганська	1,55	0,80	0,89	0,58	Z
Київська	1,52	0,80	0,89	0,59	Z
Донецька	1,36	1,99	1,41	1,04	Z
Херсонська	1,63	3,07	1,75	1,08	Z

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 5

Підсумкова матриця ABC-XYZ-аналізу регіонів України за дохідністю / рівнем ризику туристичної галузі

Група	X	Y	Z
A	AX – високий рівень дохідності та низький рівень ризику туристичної галузі	AY – високий рівень дохідності та середній рівень ризику туристичної галузі	AZ – високий рівень дохідності та високий рівень ризику туристичної галузі
B	BX – середній рівень дохідності та низький рівень ризику туристичної галузі	BY – середній рівень дохідності та середній рівень ризику туристичної галузі	BZ – середній рівень дохідності та високий рівень ризику туристичної галузі
C	CX – низький рівень дохідності та низький рівень ризику туристичної галузі	CY – низький рівень дохідності та середній рівень ризику туристичної галузі	CZ – низький рівень дохідності та високий рівень ризику туристичної галузі

Джерело: авторська розробка.

Інші регіони України, які складають групи CX, CY і CZ, характеризуються низьким рівнем розвитку туристичної галузі, що проявляється в низьких доходах від надання туристичних послуг. Усі регіони, крім Чернігівської області, яка віднесена до групи CX, належать до груп CY і CZ, для яких притаманний високий рівень ризику. Дані регіони є найменш

привабливими в напрямі фінансування та розвитку туристичної галузі на рівні держави.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило за допомогою поєднання ABC- і XYZ-аналізу згрупувати та позиціонувати регіони України в матриці ABC-XYZ-

Таблиця 6

Результати позиціонування регіонів України у матриці ABC-XYZ-аналізу за дохідністю/рівнем ризику туристичної галузі

Група	X	Y	Z
A	–	Івано-Франківська Львівська Одеська	–
B	–	Дніпропетровська Запорізька	Донецька Херсонська Харківська Київська Вінницька Чернівецька Миколаївська
C	Чернігівська	Волинська Черкаська Хмельницька Рівненська Тернопільська Житомирська	Закарпатська Кіровоградська Полтавська Луганська Сумська

Джерело: авторська розробка.

аналізу за дохідністю/рівнем ризику туристичної галузі. Групування регіонів України дозволяє виявити найбільш перспективні регіони у сфері розвитку туристичної галузі та віднести їх до категорії тих, що формують імідж України на міжнародній арені та вносять найбільший вклад у міжнародному визнанні України як туристично привабливої країни.

Результати проведеного дослідження будуть корисними не тільки для суб'єктів туристичної діяльності, а й для місцевих і регіональних органів влади в частині розроблення планів розвитку туристичної галузі в регіонах з урахуванням як дохідності, так і рівня ризикованості надання туристичних послуг.

Враховуючи обмеженість даного дослідження одним індикатором – доходом від надання туристичних послуг, – у подальших дослідженнях необхідно підійти до групування регіонів України з урахуванням системи декількох значущих показників, що дозволить отримати більш точні результати та врахувати більше факторів, які сприяють формуванню тих чи інших особливостей функціонування індустрії туризму в регіональному вимірі. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. UNWTO Tourism Highlights 2017. URL: <https://www.unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029>
2. Дутка Г. Я. Конкурентоспроможність закладів вищої освіти Львівської області у підготовці майбутніх фахівців туристичного та готельно-ресторанного бізнесу. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія Економічна*. 2018. Т. 28. № 4. С. 56–62. DOI: <https://doi.org/10.15421/40280410>.

3. Савіцька О. П., Цоньо В. В. Особливості міграційних процесів населення в умовах глобалізації. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія Економічна*. 2013. Вип. 23.17. С. 295–303. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23_17/295_Saw.pdf
4. Феленчак Ю. Соціальні ризики в туристичній діяльності: підходи до аналізу та оцінювання. *Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини»*. 2012. Вип. 29. Ч. 1. С. 213–220.
5. Савіцька О. П., Дюс Х. М. Проблеми та тенденції розвитку спільних підприємств України. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія Економічна*. 2014. Вип. 24.01. С. 284–290. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2014/24_1/284_SAw.pdf
6. Савіцька О. П., Бай Т. В. Особливості залучення прямих інвестицій в економіку України. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія Економічна*. 2014. Вип. 24.01. С. 277–283.
7. ABC-аналіз // Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/ABC-аналіз>
8. XYZ-аналіз // Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/XYZ-аналіз>
9. Думназев А. А., Музиченко А. О. ABC-аналіз, як метод управління запасами підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 11. Ч. 2. С. 7–9.
10. Музиченко А. О. ABC-аналіз як метод управління запасами підприємства. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес»*. 2016. Вип. 249. С. 319–325.
11. Марченко В. М., Башилова В. ABC-XYZ-аналіз як засіб управління асортиментом машинобудівного підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 597–601. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/100.pdf
12. Чайка Т. Ю. Можливості застосування ABC-аналізу при формуванні товарного асортименту з урахуванням його структурної неоднорідності. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 16. С. 176–181. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/34276/3/2017_Chaika_Mozhlyvosti_zastosuvannia_ABC.pdf
13. Гладка М. В., Бойко Р. О., Гладкий Я. В. Оцінювання бізнес-процесів підприємств з використанням методу функціонально-вартісного аналізу ABC. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2019. Т. 25. № 1. С. 7–15.
14. Вінченко О. М. Методика визначення ступеня важливості та стабільності критеріїв ефективності системи контролю соціально-економічного розвитку підприємства на основі ABC- і XYZ-аналізу. *Бізнес Інформ*. 2016. № 2. С. 149–159. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2016-2_0-pages-149_159.pdf
15. Репіч Т. А. Оптимізація роботи з клієнтами шляхом проведення XYZ-аналізу. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2016. Т. 22. № 4. С. 110–119.
16. Чукурна О. П., Пилипенко Д. С., Парфьонов М. Ю. Роль ABC-XYZ-аналізу в системі управління послугами веб-студій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. Вип. 23. Ч. 2. С. 126–130. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_23/2/31.pdf

17. Качуровський С. В. ABC-XYZ аналіз як один з інструментів контролінгу на підприємствах АПК. *Бізнес Інформ*. 2017. № 7. С. 160–166. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2017-7_0-pages-160_166.pdf
18. Савченко О. Ю. Розроблення заходів з удосконалення організації торгово-закупівельної діяльності підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. № 3. С. 76–83. URL: https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2015_3_76_83.pdf
19. Паршина М. Ю. ABC- та XYZ-аналіз в системі оцінки ефективності використання потенціалу регіонів України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. Вип. 11. Ч. 3. С. 102–105. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_11/109.pdf
20. Кузніченко В. М. Використання методу XYZ для кількісного аналізу регресійно-кореляційних моделей при прогнозуванні обсягів наповнення місцевих бюджетів. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. № 36. С. 61–66.
21. Дубодєлова А. В., Кулиняк І. Я., Бондаренко Ю. Г. Кластерний підхід до аналізу розвитку міжнародного туризму в Україні. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2014. Вип. 24.6. С. 195–201.
22. Охота В. І. Регіональні особливості розвитку туризму в Україні. *Інноваційна економіка*. 2018. № 5–6. С. 43–49. URL: <http://www.inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/292/354>
23. Гальків Л. І., Кулиняк І. Я., Гербут М. В. Санаторно-курортна діяльність: ринок послуг санаторіїв у регіонах України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*. 2017. № 873. С. 18–26. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/mar/9638/ilovepdfcom-18-26.pdf>
24. Дутка Г. Я., Савіцька О. П., Савіцька Н. В. Кластерний аналіз суб'єктів туристичної діяльності: регіональний аспект. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29. № 1. С. 114–126.
25. Юхновська Ю. О. Дослідження потенціалу туристичної галузі конкурентоздатних регіонів України. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2019. № 5. С. 65–70. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/5_2019/14.pdf
26. Економічна статистика / Економічна діяльність / Туризм // Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tur.htm
27. Савіцька О. П., Савіцька Н. В. Оцінювання рівня ризику туристичної діяльності регіонів України статистичними методами. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія Економічна*. 2018. Т. 28. № 4. С. 102–107. DOI: <https://doi.org/10.15421/40280419>

REFERENCES

- “ABC-analiz” [ABC Analysis]. Wikipediia. <https://uk.wikipedia.org/wiki/ABC-аналіз>
- Chaika, T. Yu. “Mozhlyvosti zastosuvannya ABC-analizu pry formuvanni tovarnoho asortymentu z urakhuvanniam yoho strukturnoi neodnorodnosti” [Possibilities of Ap-

- plication of ABC-Analysis at the Formation of Commodity Assortment with the Account of its Structural Inhomogeneity]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 2017. http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/34276/3/2017_Chaika_Mozhlyvosti_zastosuvannya_ABC.pdf
- Chukurna, O. P., Pylypenko, D. S., and Parfyonov, M. Yu. “Rol AVS-XYZ-analizu v systemi upravlinnia posluhamy veb-studii” [The Role of ABC-XYZ-Analysis in the Control System of Web Studio Services]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Serii «Ekonomiczni nauky»*. 2017. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_23/2/31.pdf
- “Ekonomiczna statystyka / Ekonomiczna diialnist / Turyzm” [Economic statistics / Economic Activity / Tourism]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tur.htm
- Dubodielova, A. V., Kulyniak, I. Ya., and Bondarenko, Yu. H. “Klasternyi pidkhid do analizu rozvytku mizhnarodnoho turizmu v Ukraini” [The Cluster Approach to the Analysis of International Tourism in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy*, no. 24. 6 (2014): 195-201.
- Dumnaziev, A. A., and Muzychenko, A. O. “ABC-analiz, yak metod upravlinnia zapasamy pidpryemstva” [ABC-analysis As a Method of Inventory Management of the Enterprise]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, vol. 2, no. 11 (2015): 7-9.
- Dutka, H. Ya. “Konkurentospromozhnist zakladiv vyshchoi osvity Lvivskoi oblasti u pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv turystychnoho ta hotelno-restorannoho biznesu” [Competitiveness of Higher Education Institutions of Lviv Region in the Preparation of Future Factors of the Tourist and Hotel-Restaurant Business]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. Serii ekonomichna*, vol. 28, no. 4 (2018): 56-62. DOI: <https://doi.org/10.15421/40280410>
- Dutka, H. Ya., Savitska, O. P., and Savitska, N. V. “Klasternyi analiz subiektiv turystychnoi diialnosti: rehionalnyi aspekt” [Cluster Analysis of Activity of Tourism Activity Subjects: Regional Aspects]. *Ekonomicnyi analiz*, vol. 29, no. 1 (2019): 114-126.
- Felenchak, Yu. “Sotsialni ryzyky v turystychnii diialnosti: pidkhody do analizu ta otsiniuvannya” [Social Risks in Tourist Activity: Approaches to the Analysis and Estimation]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii «Mizhnarodni vidnosyny»*, vol. 1, no. 29 (2012): 213-220.
- Halkiv, L. I., Kulyniak, I. Ya., and Herbut, M. V. “Sanatorno-kurortna diialnist: rynek posluh sanatoriiv u rehionakh Ukrainy” [Health Resort Activity: Market of Health Resort Services in Regions of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnik»*. Serii «Problemy ekonomiky ta upravlinnia». 2017. <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/mar/9638/ilovepdfcom-18-26.pdf>
- Hladka, M. V., Boiko, R. O., and Hladkyi, Ya. V. “Otsiniuvannya biznes-protsesiv pidpryemstv z vykorystanniam metodu funktsionalno-vartisnoho analizu ABC” [Evaluation of Business Processes of Enterprises Using the Method of Functional-cost Analysis ABC]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu kharchovykh tekhnolohii*, vol. 25, no. 1 (2019): 7-15.

- Kachurovskiy, S. V. "ABC-XYZ analiz yak odyn z instrumentiv kontrolinhu na pidpriemstvakh APK" [The ABC-XYZ Analysis as an Instrument of Controlling at the Enterprises of AIC]. *Biznes Inform*. 2017. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2017-7_0-pages-160_166.pdf
- Kuznichenko, V. M. "Vykorystannia metodu XYZ dlia kilkisonoho analizu rehresiino-koreliatsiinykh modelei pry prohnouvanii obsiahiv napovneniia mistsevykh biudzhetyv" [Using the XYZ Method for Quantitative Analysis of Regression-correlation Models in Forecasting the Volume of Local Budgets]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 36 (2011): 61-66.
- Marchenko, V. M., and Bashylova, V. "AVS-XYZ-analiz yak zasib upravlinnia asortymentom mashynobudivnoho pidpriemstva" [ABC-XYZ-Analysis as a Method of Assortment Management of Machine Building Company]. *Ekonomika i suspilstvo*. 2017. http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/100.pdf
- Muzychenko, A. O. "ABC-analiz yak metod upravlinnia zapasamy pidpriemstva" [ABC-analysis As a Method of Inventory Management of the Enterprise]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriiia «Ekonomika, ahrarnyi menedzhment, biznes»*, no. 249 (2016): 319-325.
- Okhota, V. I. "Rehionalni osoblyvosti rozvytku turyzmu v Ukraini" [Regional Features of Tourism Development in Ukraine]. *Innovatsiina ekonomika*. 2018. <http://www.inneco.org/index.php/innecoua/article/view/292/354>
- Parshyna, M. Yu. "ABC- ta XYZ-analiz v systemi otsinky efektyvnosti vykorystannia potentsialu rehioniv Ukrainy" [ABC- and XYZ-Analysis in the Estimation System of Efficiency of the Potential Use of Ukraine's Regions]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*. 2015. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_11/109.pdf
- Repich, T. A. "Optymizatsiia roboty z kliientamy shliakhom provedennia XYZ-analizu" [Optimization of Customer Service through XYZ-Analysis]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu kharchovykh tekhnolohii*, vol. 22, no. 4 (2016): 110-119.
- Savchenko, O. Yu. "Rozroblennia zakhodiv z udoskonalennia orhanizatsii torhovo-zakupivelnoi diialnosti pidpriemstva" [Development of Measures to Improve the Organization of Trade and Procurement Activity of Enterprise]. *Marketynh i menedzhment innovatsii*. 2015. https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2015_3_76_83.pdf
- Savitska, O. P., and Bai, T. V. "Osoblyvosti zaluchennia priamykh investytsii v ekonomiku Ukrainy" [The Peculiarities of Attracting Direct of Foreign Investments into the Economy of Ukraine]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. Seriiia ekonomichna*, no. 24. 01 (2014): 277-283.
- Savitska, O. P., and Dius, Kh. M. "Problemy ta tendentsii rozvytku spilnykh pidpriemstv Ukrainy" [Issues and Trends in Development of Ukrainian Joint-Stock Companies]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. Seriiia ekonomichna*. https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2014/24_1/284_SAw.pdf
- Savitska, O. P., and Savitska, N. V. "Otsiniuvannia rivnia ryzyku turystychnoi diialnosti rehioniv Ukrainy statystychnymy metodamy" [Risk Level Assessment of Tourist Activity of Regions in Ukraine by Statistical Methods]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. Seriiia ekonomichna*, vol. 28, no. 4 (2018): 102-107. DOI: <https://doi.org/10.15421/40280419>
- Savitska, O. P., and Tsonyo, V. V. "Osoblyvosti mihratsiinykh protsesiv naseleння v umovakh hlobalizatsii" [Features Population Migration in the Process of Globalization]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. Seriiia ekonomichna*. 2013. https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23_17/295_Saw.pdf
- UNWTO Tourism Highlights 2017. <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029>
- Vinichenko, O. M. "Metodyka vyznachennia stupenia vazhlyvosti ta stabilnosti kryterii efektyvnosti systemy kontroliu sotsialno-ekonomichnoho rozvytku pidpriemstva na osnovi AVS- i XYZ-analizu" [Methods for Determining the Degree of Importance and Stability of Performance Criteria in the System for Control of SocioEconomic Development on the Basis of ABC-Analysis and XYZ-Analysis]. *Biznes Inform*. 2016. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2016-2_0-pages-149_159.pdf
- "XYZ-analiz" [XYZ Analysis]. *Vikipediia*. <https://uk.wikipedia.org/wiki/XYZ-аналіз>
- Yukhnovska, Yu. O. "Doslidzhennia potentsialu turystychnoi haluzi konkurentozdatnykh rehioniv Ukrainy" [Research of the Potential of the Tourist Industry of Ukraine's Competitive Regions]. *Derzhava ta rehiony. Seriiia «Ekonomika ta pidpriemnytstvo»*. 2019. http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/5_2019/14.pdf